

Netværk ramte plet

I oktober '12 startede netværksprojektet "Landmanden som vandforvalter", og det har allerede fået stor opmærksomhed, bl.a. fordi emnet er højaktuelt med kravet om, at kommunerne skal udarbejde **Klimatilpasningsplaner** og senest pga. at **Natur og Landbrugskommissionen** har barslet med en rapport, hvor samspillet mellem by og land ift. klimatilpasning er fremhævet.

Vi kan skabe gevinster, når vi klimasikrer

Netværket arbejder i 3 områder, hvor der er udfordringer med oversvømmelse og tørke, og vi vil udvikle et idekatalog med forslag til nye koblinger mellem teknologi og arealanvendelse, der kan implementeres lokalt. Vi forventer, at landmanden kan spille en central rolle f.eks. i forhold til at stille sine marker til rådighed for nye klimatiltag, og vi udvikler forretningsmodeller, der kan give win-win løsninger til såvel kommunen som landmanden.

Landbrug, kommuner og nationale eksperter finder fælles løsninger

I netværket har vi fokus på at finde løsninger i samspil og inddrage viden på alle niveauer. I de tre case-områder er lokale interessenter med, og samtidig er vi så heldige, at nationale eksperter fra flere organisationer er med i [netværket](#). Hvert område har sine særlige udfordringer og løsninger, og i den kommende tid vil disse forhåbentlig udfolde sig i tæt samspil med områdernes aktører. Områderne er:

- Gudenåens opland, særligt området mellem Silkeborg og Bjerringbro, men også opstrøms Silkeborg vil der blive set på mulige tiltag.
- Bygholm å's opland ved Horsens, men også bagud i oplandet mod Hedensted.
- Og Storåens opland, hvor Ikast-Brande, Herning og Holstebro samarbejder om løsninger.

Belysning af virkemidler og deres mulige kombinationer

Der er allerede her i første fase peget på mulige problemer og løsninger, der skal undersøges nærmere inden de kommende områdeseminarer. Vi skal bl.a. arbejde med:

- 🌱 Forretningsmodeller for landbruget
- 🌱 Involvering med henblik på at finde win-win løsninger
- 🌱 Konsekvenser for landbrug, natur og miljø ved periodiske oversvømmelser
- 🌱 Regler og love der evt. hindrer oplagte løsninger
- 🌱 Areal-udpegninger (zoner)ing)
- 🌱 Synergi til klimatilpasning og værdikortlægning - Byer og Åbent Land
- 🌱 Udvikling i vandføring og drænaforstrømningen
- 🌱 Hvad har ændret vandløbsvedligeholdelse betydet – grødeskæring, mv.
- 🌱 Dræningens betydning
- 🌱 Betydning af ændret arealanvendelse – f.eks. skovrejsning og befæstningsgrad
- 🌱 Opmagasinerig af vand

LANDMANDEN SOM VANDFORVALTER

Storåens landmænd kan sikre Holstebro mod oversvømmelse – et eksempel

Ved Storåen, der slynger sig gennem Ikast-Brande, Herning og Holstebro kommuner er fokus bl.a. på, at der med års mellemrum er oversvømmelser af Holstebro by.

I Storåens opland undersøger vi bl.a.:

- ☞ Hvad betyder valg af afgrøder for **afstrømningskoefficienten**, og hvor meget kan afstrømningen tilbageholdes ved ændret afgrødevalg?
- ☞ Hvilke konsekvenser vil det have, hvis **arealer i omdrift** anvendes til opmagasinering af vand ved store regn-hændelser i Storå-oplandet?
- ☞ Hvordan kan en **forretningsmodel** udformes, så det er økonomisk rentabelt for landmanden at deltage i klimasikringen i Storå-oplandet?
- ☞ Hvad betyder dræn fra markerne, og hvordan kan **kontrolleret dræning** anvendes som værktøj til at nedsætte afstrømningen fra dyrket land i Storå-oplandet?
- ☞ Hvilke konsekvenser er der for **naturområder**, der oversvømmes som følge af opmagasineringen af vand på landbrugsjord ved store afstrømninger?
- ☞ Hvordan kan **minivådområder** og planlægning af delstrømme i oplandet bidrage til vandtilbageholdelse ved store regn-hændelser i Storå-oplandet?

Klimatilpasningsplaner – vi deler vores viden

Kommunerne i hele Danmark skal i 2013 udarbejde klimatilpasningsplaner. Det er meget forskelligt, hvor langt man er med at udarbejde planerne, ligesom det er indtrykket, at detaljeringniveauet i planerne bliver ganske forskelligt. I netværket er vi meget fokuseret på at bringe viden videre, så vores hands-on oplevelser og overvejelser også bliver inddraget i planerne. Derfor har vi allerede holdt [indlæg](#) for mange kommuner om, hvordan man kan samtænke løsninger.

Natur og Landbrugskommissionens anbefalinger matcher netværkets mål

ANBEFALING 20: BEDRE RAMMER FOR KLIMATILPASNING I DET ÅBNE LAND

Klimaaendringerne medfører større risiko for oversvømmelser af byer og boligområder som følge af kraftig regn og skybrud. Indsatsen i forhold til klimatilpasning er påbegyndt, men langt fra færdig. Hverken når det gælder udarbejdelsen af klimatilpasningsplaner i kommunerne eller implementering af EU's oversvømmelsesdirektiv. Det er i den sammenhæng ofte omkostningseffektivt at inddrage nye innovative klimatilpasningsløsninger i det åbne land. Det skal udnyttes bedre.

Når det gælder finansiering af klimatilpasning, kan der også gøres en yderligere indsats.

Kommissionen opfordrer til at indtænke nye innovative klimatilpasningsprojekter i det åbne land, og det er præcist det, som vores netværksprojekt arbejder på.

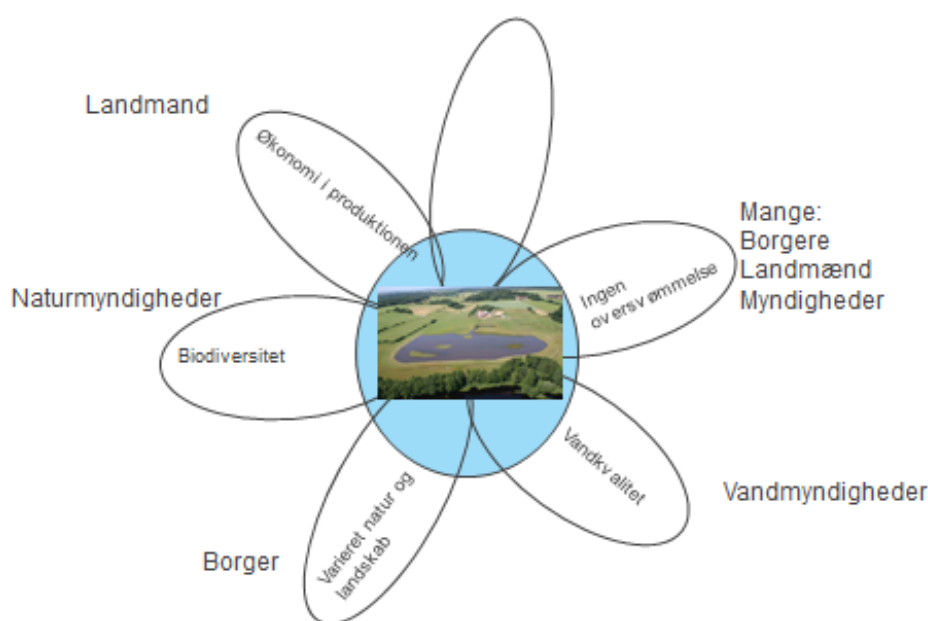
Vi er allerede i fuld gang med at se på nye måder at klimatilpasse på. Og det er forhåbningen, at vi med projektet kan bidrage til, at de tre case-områder bliver frontløbere for sådanne nye tiltag.

En udfordring, der har bekymret i første fase af projektet, har været finansieringen. Men her kommer kommissionen os til hjælp med forslag til handlinger, der, hvis de gennemføres, kan finansiere tiltagene:

HANDLINGER:

- Stormflod- og stormfaldsordningen udbygges, så der via en afgiftsforhøjelse eller via opsparede midler i ordningen gives mulighed for medfinansiering af forebyggende klimatilpasningsprojekter i det åbne land.
- De nye regler om udvidet takstfinansiering af klimatilpasningsaktiviteter skal sikre maksimal effekt i forhold til kommunernes mulighed for medfinansiering af bl.a. vådområder og tilsvarende projekter, hvis projekterne bidrager til at mindske risikoen for oversvømmelser.
- Lovgivningen skal ændres, så klimatilpasningsprojekter kan gennemføres ved ekspropriation på linje med eksisterende lovhjemmel for naturgenopretning og vandmiljøprojekter.
- For at håndtere udfordringerne for landbrug, natur og skove bør en kommende evaluering og opdatering af den nationale handlingsplan for klimatilpasning, udover nedbør og oversvømmelser, udvides til også at omfatte andre ekstremvejrshændelser, f.eks. tørke og stormvejr, som forventes at få stigende konsekvenser for både naturen og landbruget i Danmark.
- De kommende vand- og Natura 2000-planer bør tage højde for konsekvenserne ved kommende klimaforandringer i målsætninger og indsatsbehov. Det betyder bl.a., at beskyttelsen af arter og naturtyper bør tilpasses de forventede klimaforandringer.

Natur og Landbrugskommissionen opfordrer til, at der bruges **integrerede løsninger**. Med netværksprojektet ser vi på, hvordan flere behov kan tilgodeses samtidigt. Nedenfor ses en principskitse, hvor forskellige interessenters behov søges tilgodeset med et virkemiddel med multifunktionelle egenskaber. Det bemærkes, at det vil være forskelligt fra område til område hvilke forskellige behov, der kan samtænkes:

Netværket er i fuld sving!

I maj og juni måned mødes netværkets partnere til arbejds møder i de tre case-områder og der er nedsat fem arbejdsgrupper til at understøtte områdernes løsningsmuligheder.

I næste runde mødes alle netværkets partnere til en faglig review dag d. 26. august, hvor vi koordinerer den opsamlede viden og planlægger afholdelsen af by-seminarer i case-områderne, der finder sted i december 2013 og januar 2014.

Hvis du vil vide mere

...eller har du særlig interesse i et eller flere af ovenstående temaer, kan du kontakte:

Storå-casen:

Flemming Kofoed, Holstebro Kommune
flemming.kofoed@holstebro.dk

Karen Thomasen, Heden & Fjorden
kvt@hflc.dk

Case-ansvarlig:
Henrik Vest Sørensen, Orbicon
vest@orbicon.dk

Silkeborg-casen

Poul Hald Møller, Silkeborg Kommune
p hm@silkeborg.dk

Eja Lund, LMO
ej@lmo.dk

Case-ansvarlige:
Christen Duus Børgesen, Agroøkologi
christen.borgesen@agrsci.dk
og
Torsten V. Jakobsen, DHI
tvj@dhigroup.dk

Horsens-casen:

Keld Rasmussen, Horsens Kommune
kra@horsens.dk

Børge Olesen Nielsen, LMO
bon@lro.dk

Case-ansvarlig:
Hans Jørgen Henriksen, GEUS
hjh@geus.dk

Projektet ledes af

Irene Wiborg, Videncentret for Landbrug
iaw@vfl.dk

Brian Kronvang, Aarhus Universitet,
Bioscience bkr@dmu.dk

Administration og web:
Marianne Greve, Videncentret for Landbrug
mgr@vfl.dk

Heden & Fjorden

AARHUS
UNIVERSITET

VIDENCENTRET FOR LANDBRUG

DHI

LMO

GEUS

ORBICON

www.vandforvalter.dk